

Fent Estudi

Mirades d'Herbers, 2023

Herbers és un poble de la comarca de Els Ports. El descens de la seua població ha sigut constant des de fa uns cinquanta anys, situació que s'agreuja a la dècada de 1950 amb el tancament de les mines de carbó de Castell de Cabres, en la qual treballaven unes 150 persones. Actualment compta amb 63 habitants censats.

La realitat del despoblament rural de pobles com Herbers demana, més si cap, el reforç i l'aposta per les xarxes comunitàries que donen suport a la sostenibilitat de la vida. Compartir sabers, cures, recursos, tradicions o rituals socials entre la població pren una importància capital en un món on, cada vegada més, es tendeix a una comunicació sense comunitat.

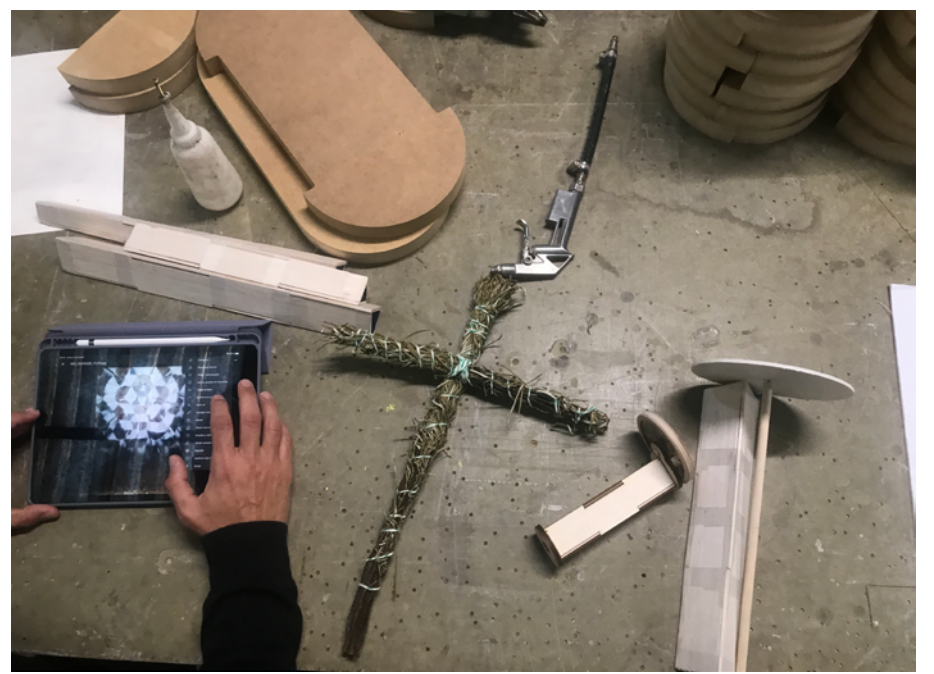
Així s'aproximem a Herbers. Tractant de descobrir-lo de la boca de les seues veïnes i veïns. Dani, Oriol i Margarita... També Javi, Patri, Lluís... comparteixen el seu temps amb nosaltres. Ens conten històries, ens parlen de gent i tradicions del seu poble. Ens mostren llocs i ens fan partícips del seu coneixement. Totes elles formen part de la nostra aproximació a Herbers i el punt de partida de la nostra proposta.

Herbers
Els Ports, Castelló
juliol 2022-abril 2023

1 *Mirades d'Herbers*

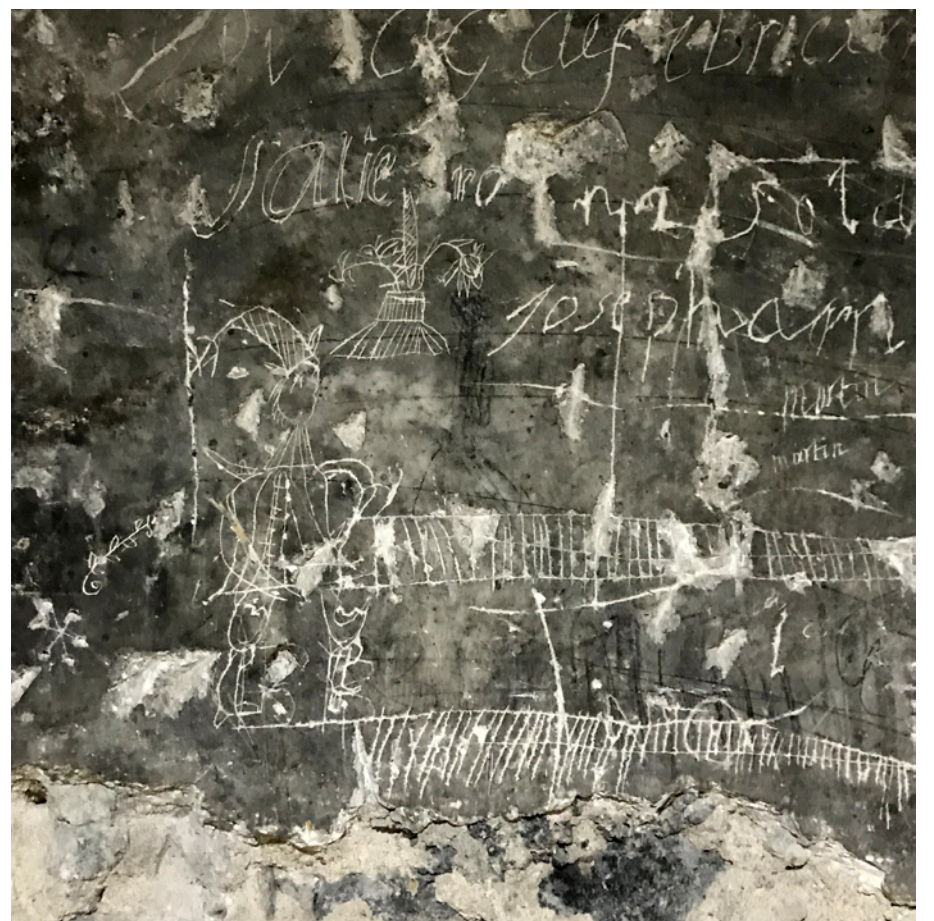
Esplanada del castell del Baró d'Herbers

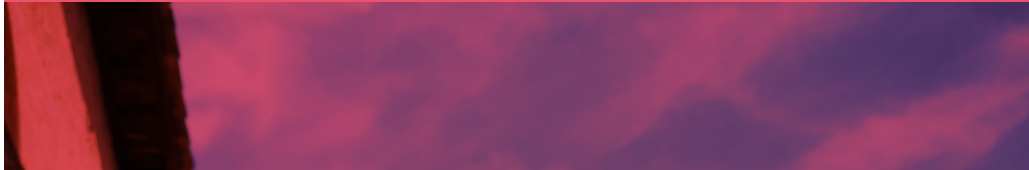
Cada visita a Herbers ens suposa una allau d'estímuls, molts i interessants fils d'on estirar amb l'extens patrimoni cultural i natural d'aquest territori.

Cap destacar el castell del Baró d'Herbers, Rafel Ram de Viu, un univers vinculat a múltiples vivències de la història passada i recent dels herbessencs i herbessenques, com bé ens conta Dani. Un element aturat en el temps, tan impressionant i tan delicat que no serem nosaltres qui l'alterem.

Altre dia Oriol ens proposa anar al cim de la Tossa. Conta la tradició que el poble va estar set anys sense replegar cap collita a causa de les pedregades. És per això que va construir un pigronet al capdamunt de la muntanya i realitzar una rogativa tots els 3 de maig. Actualment, la tradició es manté l'últim cap de setmana d'abril, on a més a més es commemora un fet tràgic que allà va succeir. En baixar de la Tossa i comentar amb altres veïns i veïnes la història, ens conten la seua versió. Continuem preguntant, recopilem versions, totes tenen elements en comú, però cap no és igual.

La tradició oral permet accedir a històries narrades des de múltiples relats, des d'immensitat de perspectives i memòries. Una crònica viva, amb multiplicació de narratives, superposició de capes i diversitat de visions. Una memòria col·lectiva que evoluciona i es transforma influenciada per les realitats socials i personals de cada generació.

La nostra aproximació a Herbers es materialitza en dues propostes.

Per una banda, un calidoscopi ubicat en l'únic punt del poble des d'on es veu el cim de la Tossa. Un instrument capaç de generar múltiples i il·limitats patrons amb elements de la història: sarga, pedres i gotes de parafina amb les quals es dibuixaven creuetes en la tela que envolta la creu que corona el pigró de la Tossa. Incorporarem els elements de la història, però no la contem. Creem un dispositiu que fomenti la pregunta i contribuïska a la interacció entre les persones visitants i la gent del poble, que ens ajude a transmetre el relat de la tradició com a element d'identitat col·lectiva.

Per altra banda, una sèrie de postals amb imatges que han acompanyat la nostra aproximació al territori, els elements que han desencadenat el projecte i també alguns dels nous patrons generats pel calidoscopi. Generar un mecanisme que continue viu en el temps i contribuïska a reforçar la presència d'Herbers més enllà del seu límit territorial. Una col·lecció de postals que serà el regal que entregue la comissió de festes el pròxim any a tota la comunitat que col·labora en la tradició de la festa local.

En ambdós casos, són elements que necessiten de l'acció humana per a activar-se, evidenciant l'important vincle entre el manteniment del veïnat i la vitalitat d'una comunitat i uns rituals que fan poble.

Fent Estudi Coop. V. és una cooperativa valenciana integrada per arquitectes, urbanistes i tècniques en participació i desenvolupament fundada per Eva Raga, Isabel González i Fran Azorín en 2016. Realitzen estudis i intervencions en el territori amb la participació activa de la ciutadania i l'aprofitament dels recursos locals, amb l'objectiu de generar entorns urbans i arquitectònics més justos i inclusius, així com atendre les necessitats del lloc i de la població que l'habita.

En els últims anys s'han especialitzat en processos d'innovació urbana, així com en el desenvolupament de metodologies que impliquen diversos àmbits de coneixement i disciplines, capaces d'aportar noves mirades en l'anàlisi i intervenció sobre els entorns rurals i urbans.

Col·laborador en la producció i muntatge:
Fernando Abellanas. LEBREL (València)

